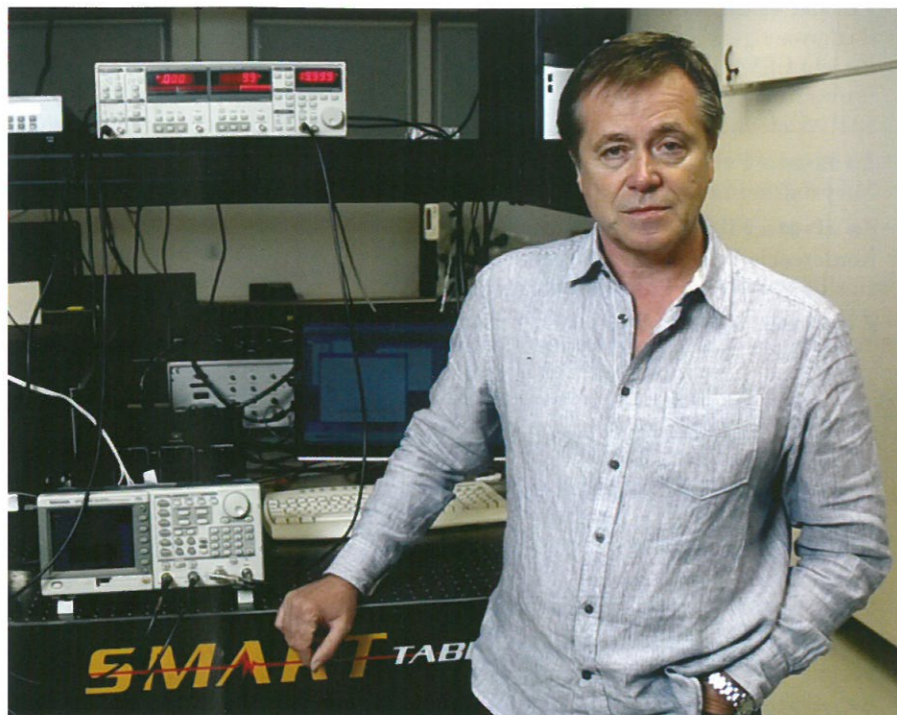

...vedúcim Katedry biofyziky Ústavu fyzikálnych vied
a vedúcim Centra interdisciplinárnych biovied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ
profesorom Pavlom MIŠKOVSKÝM

Úspešný slovenský biofyzik, riešiteľ a koordinátor medzinárodných vedeckých projektov, patriot. Človek, ktorý sa baví prácou a tvrdí, že úlohou univerzít nie je vychovávať kaviarenských intelektuálov, ale ľudí, ktorí sa dokážu zamestnať a zamestnávať.

Vlani sa vďaka vám stala Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach koordinátorom európskeho projektu CELIM (Fostering Excellence in Multiscale Cell Imaging) v rámci 7. rámcového programu pre výskum, technický rozvoj a demonštračné činnosti (7th Framework Programme for Research and Technological Development and Demonstration Activities/7RP), zameraného na cieľnú terapiu nádorových ochorení. „Šéfujete“ projektu v hodnote 2,7 milióna eur a koordinujete prácu piatich renomovaných vedeckých inštitúcií zo západnej Európy.

Byť medzinárodne kompetitívny, znamená mať vysokú úroveň vedy ako aj vysokú úroveň vzdelávania. Nielen verbálne deklarovanú, ale podloženú reálnymi atribútmi akceptácie v zmysle našej participácie na medzinárodných vedeckých a pedagogických projektoch. Našou prioritnou snahou, a to nielen vo vede ale aj v pedagogike, bolo vždy dostať sa na takúto štandardnú medzinárodnú úroveň.

O to sa ale snažia mnohí a mnohí tiež píšú projekty. Čo je za tým, že sa to podarilo vám?

Pravdou je, že európske projekty píšeme a podávame odkedy existujú. Je to mýtus, ak si niekto myslí, že napíše projekt a bude ho mať. Hlavne v oblasti vedy je na európskej úrovni veľmi vysoká konkurencia. Viem to, pretože sám niektoré takéto projekty posudzujem a hodnotím priamo v Bruseli. Nám sa vždy podarilo napísať dobrý projekt, vo väčšine prípadov sme splnili všetky požadované kvalitatívne kritéria, ale nikdy predtým sa nám nepodarilo získať toľko bodov, aby sme boli financovaní. Teraz nám to vyšlo. Zrejme sme mali aj trochu šťastia.

Projekt CELIM ste odštartovali v júni 2013, plánovaný je do mája 2016. Čo zatiaľ priniesol?

Predovšetkým veľmi významnú investíciu v oblasti ľudských zdrojov. Mohli sme zamestnať šesť nových špičkových slovenských vedcov, ktorí sa vďaka projektu vrátili do Košíc z dlhodobých zahraničných pobytov. Zdvojnásobili sme tak kapacitu našej katedry a zabezpečili, že títo naši kolegovia u nás pracujú za platy porovnateľné s platmi v Európskej únii (EÚ). Ak sa na Slovensku v rámci priemyslu považuje za vynikajúcu investícia na úrovni 300 tisíc eur

na človeka a náš projekt vykazuje investíciu na úrovni 500 tisíc eur na človeka, tak to rozhodne možno považovať za významné. Ďalším významným výsledkom projektu je založenie Centra interdisciplinárnych biovied na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ. Vďaka si od neho sľubujeme, okrem iného získať, resp. zapojenie sa do ďalšieho projektu financovaného zo zdrojov EÚ. Vlastne sa nám to už aj podarilo. Naša snaha viedla k zisku ďalšieho projektu v rámci programacieho obdobia Európskej komisie Horizont 2020. Stali sme sa členmi konzorcia Euro-Biomed (EuBI), čo je sieť excelentných európskych pracovísk v oblasti biovizualizácie.

Môžete prezradiť viac?

Dostali sme sa do iniciačnej fázy EuBI na poslednú chvíľu, keď sme ako referenciu využili náš projekt CELIM. Bez CELIM-u by sa nám to určite nepodarilo. Ale samozrejme, chceme ísť ďalej. Máme ambíciu zapojiť do projektu EuBI ďalšie pracoviská na Slovensku, pričom naše bude koordinátorom takto vytvorenej slovenskej siete excelentných pracovísk v biovizualizácii.

A čo ďalšie európske projekty? Horizont 2020 je s 80 miliardami eur najsilnejším programom na podporu vedy a vývoja v histórii únie a jedným z najlepšie dotovaných verejných programov v celosvetovom meradle. Oproti končiacemu 7RP došlo k navýšeniu dostupných prostriedkov o 30 percent.

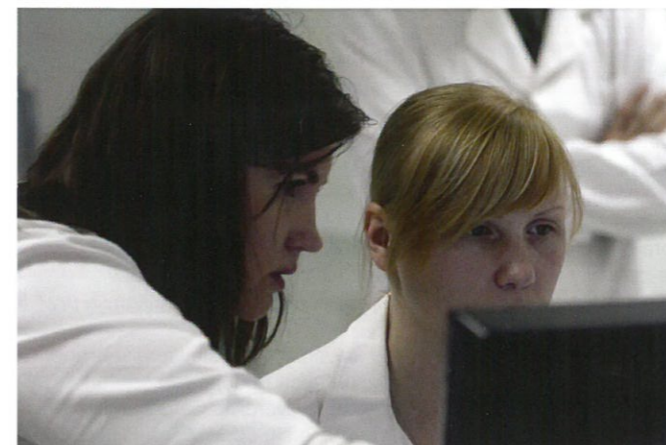
Nepochybujte, že máme vôľu a snahu získať aj ďalšie financie z tohto zdroja. Európska komisia v decembri 2013 zverejnila prvé výzvy už spomínaného nového rámcového programu pre výskum a inovácie Horizont 2020. Nechceme ale k tomu pristupovať tak ako doteraz – amatérsky. Preto teraz dávame dohromady medzinárodný profesionálny tím na písanie projektov, ktorý bude spájať ľudí z univerzít, i zahraničných, a tiež z privátneho sektora. Snažíme sa o vytvorenie takých podmienok na UPJŠ, aby sme mohli žiadať o projekty vo všetkých financovaných oblastiach ako sú veda, infraštruktúra či transfer technológií. Aj preto sme našu univerzitu požiadali o založenie divízie v rámci univerzity s. r. o. s názvom SAFTRA – Photonics, ktorá bude mať šancu uchádzať sa o projekty technologického transferu.

Trúfate si pritom všetkom aj na spoluprácu s privátnym sektorom?

Určite áno. Partnerstvo verejného sektora so súkromným je jednou z aktivít o ktoré sa dlhodobo snažíme a ktoré už vytvárame. Máme schválený spoločný projekt s japonskou firmou Shimadzu Co., výrobcom laboratórnej techniky. Takto sme sa dostali do medzinárodného konzorcia významných medzinárodných laboratórií, ktorých prioritným zámerom je transfer poznatkov vedy do priemyselných aplikácií. O projekte zatiaľ nemôžem viac povedať, pretože sa týka zatvoreného výskumu. Snáď iba to, že spolupracujeme na vývoji nového lieku na jedno zo závažných ochorení. Táto naša aktivita okrem iného povedie k vybudovaniu spoločných biotechnologických laboratórií firmy Shimadzu na UPJŠ v Košiciach a v Bratislave. Opäť chcem pripomenúť, že aj táto spolupráca vznikla vďaka našim dobrým referenciám v rámci 7RP.

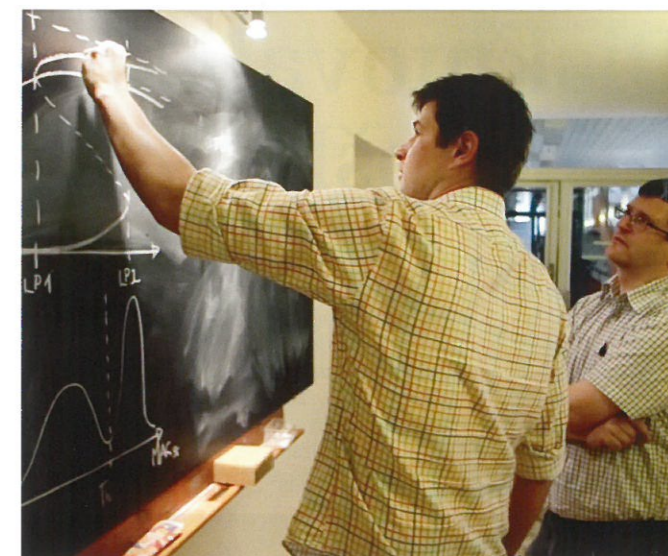
Spolupracujete s významnými firmami, priťahujete špičkových odborníkov a snažíte sa im zabezpečiť štandardné európske odmeňovanie. Nespôsobuje to problémy v tíme, kde pracujú univerzitní zamestnanci za štandardné slovenské vysokoškolské platy?

Toto naozaj nebolo ľahké. Je však ilúziou, ak ľudia očakávajú, že univerzita, resp. Ministerstvo školstva SR dokáže strojnásobiť platy všetkým zamestnancom školstva behom jedného roka. Pri tempe, ktoré nám vedenie rezortu predvážda, bude vyrovnanie plátov na medzinárodnú úroveň trvať ešte pár desaťročí. Ja si veľmi vážim svojich kolegov, ktorí spolu so mnou projekt písali a ktorí všetci súhlasili s tým, že my tento krok urobíme a budeme pracovať vedľa našich kolegov za trojnásobne nižšie platy. Verte mi, nebolo to ľahké. Všetci však veríme tomu, že práve vďaka našim reintegrovaným kolegom dokážeme získať ďalšie medzinárodné projekty, ktoré sa neskôr premietnu do podstatného zvýšenia aj plátov nás všetkých. Som hlboko presvedčený, že práve toto je tá správna cesta.

Veda a výskum sa však nedajú robiť bez prívlu mladých vzdelaných odborníkov. Ako ich podporujete, čím ich motivujete?

Veda a pedagogika sú spojené nádoby. Jedno bez druhého nejde. My sme sa kedysi rozhodli sústrediť hlavne na doktorandské štúdium. Bolo to naše ďalšie dobré rozhodnutie. Fyzika je totiž špecifická vedná disciplína, na ktorú sa nikde na svete nehrnú hromady študentov. My sme pochopili, že sa musíme sústrediť predovšetkým na vedu a z toho vyplývajúcu špecializovanú výučbu. Naše doktorandské štúdium sme otvorili všetkým prírodovedným odborom. Zároveň sme už od začiatku 90-tych rokov prišli s projektom dvojitého diplomu a nadviazali spoluprácu s univerzitami zo západnej Európy. Dovolím si tvrdiť, že v tomto sme boli príkladom pre celú našu univerzitu. Aktivity v oblasti programov dvojitého diplomu osobne považujem za veľmi významné a veľmi si vážim, že sa k našej iniciatíve významným spôsobom pripojila Filozofická fakulta UPJŠ, ktorá nás vďaka mimoriadnej angažovanosti prorektorky docentky Slávyk Tomaščíkovej dokonca predčila ©

Filozofická fakulta je v tomto smere skutočne veľmi aktívna a sám som zvedavý, ako zareagujú na to, že naša doktorandská škola v biofyzike bola v minulom roku akreditovaná na Univerzite Pierra a Mary Curie v Paríži. Táto univerzita patrí medzi prvých 50 na svete a my sme jej súčasťou. Je to príjemný pocit. Dvojité diplomy v doktorandskom štúdiu sú však len jednou z dôležitých pedagogických aktivít. Je toho ešte veľa, čo je potrebné urobiť.

Čo konkrétne máte na mysli?

To by bolo na samostatný článok. Ale môžem uviesť aspoň jeden príklad. Veľa sa u nás hovorí o podpore vzdelávania zameraného na tvorivosť. Áno, „hovori sa“, ale ako je to už pre našu spoločnosť typické, „nerobí sa“. Ak chcete tvorivého študenta, tak ho musíte zbaviť povinnosti memorovania. Preto sa ja osobne už hromadu rokov snažím presadiť zrušenie klasických štátnic. Jednoducho preto, aby mal študent viac času na záverečnú prácu. Podľa mňa skončil študent školu v okamihu, keď urobil všetky partikulárne skúšky a obhájil záverečnú prácu. Považujem za nekorektné znova skúšať študentov z toho istého predmetu, z ktorého už raz skúšku zložil.

A plány do budúcnosti?

Našou ďalšou cieľovou skupinou sú špičkoví zahraniční odborníci. V roku 2015 by sme v centre interdisciplinárnych biovied chceli otvoriť postdoktorandské miesta s platmi na úrovni západnej Európy. Tiež by sme k nám radi priťahli mladých ľudí. Tak, ako má UPJŠ vnútorný grantový systém, tak my by sme chceli vytvoriť vlastný grantový systém, určený doktorandom našej univerzity pre úlohy, ktoré tu riešime. Sme presvedčení o tom, že obe tieto aktivity majú vitálny význam pre naše ďalšie napredovanie.

Na Matematicko-fyzikálnej fakulte Karlovej univerzity v Prahe ste vyštudovali experimentálnu fyziku so špecializáciou na biofyziku. V západnej Európe a v USA ste absolvovali viaceré študijné a pracovné pobyty, pôsobili a prednášali na mnohých zahraničných univerzitách, vedeckých ústavoch a konferenciách. Ale vrátili ste sa a svoju budúcnosť spájate so Slovenskom.

Často stretávam kolegov, ktorí svoju pozíciu vo vede stavajú iba na fakte svojho pôsobenia v úspešnom kolektíve na západe. A pritom nemajú tomu zodpovedajúcu vedeckú úroveň. Je to ale komplexnejší problém, ktorý nie je možné vidieť iba v čierno-bielej optike. Často tiež počúvam, že tí najlepší slovenskí vedci sú v zahraničí. Nesúhlasím s tým, je to ilúzia. Podľa mňa tí najlepší sú doma.

Rozprávala sa Viera Horniaková

www.biophysics.sk
http://celim.science.upjs.sk/web/
pavol.miskovsky@upjs.sk